

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:

BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótulajdonos:

BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket
a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ES PENTEKEN.

A szabad és tisztességes versenyről.

Minden embernek nem csupán joga, hanem úgy saját magának, mint leszármazóinak és polgártársainak érdekében kötelessége is a javak előállításában összes rendelkezésre álló vagyoni, testi és értelmi erőit kifejteni, hogy ez által a föld javai minden képzelhető alakban és mennél nagyobb mennyiségben álljanak rendelkezésre. És senki se legyen kénytelen szűkölködni.

A derék, értelmes, szorgalmas, ügyes embernek, aki a kellő jóságú termelő eszközökkel (szerszámok, gépek stb.) bír, nemcsak nem szükséges, hanem nem is szabad arra tekintettel lennie, hogy lehetnek az ő szakmáján tudatlan, lusta, ügyetlen, vagy rosszul felszerelt termelők, akik nem képesek az övéhez hasonló jóságú iparcikket vagy más gazdasági terményt előállítani hasonló olcsó árban. A termelőnek a termelésnél, mint egyénnek arra kell törekednie, hogy magának illendő polgári hasznot szerezzen, mint társas lénynek pedig arra, hogy mentül tömegesebb termelés és mentül olcsóbb

árak által a termelt javakat minél több egyén számára tegyen használhatóvá és hozzáférhetővé. E kettőt kívánja tőle a józanság és a becsület.

Az ilyen nemes verseny fejleszti az erőt és értelmeket és hasznos a közre. Teljességgel nem baj az, ha az ügyetlenek, könnyelműek és lusták lemaradnak vagy más foglalkozásra térni kénytelenek. Mert az ilyen versengés végeredményében az általános jólét emelkedését idézi minden vonalon elő. Igen meggyőző példa ezen köz és magán gazdálkodási tantétel igazolására Arkvrájtának a borbélyból ipari föltalálása, a harisnyaszövő gép által harisnyagyárossá vedlett angol iparosnak esete. A kézzel dolgozó takácsok létüket vélték veszélyeztetve ezen gépek által, melyeken egy egyén 15 kéziharisnya kötő gyorsaságával dolgozva, a harisnyákat a régi ár egy harmadáért vagy még olcsóbban volt képes áruba bocsátani. A kézi takácsok föl is lázadtak; össze is törték Arkvrájt gépeit és fölgyújtották gyárát. Ellenben a gyári üzem másutt létrejövén, olcsó harisnya áraival oly módon megnövelte azok ke-

resletét, hogy 10 év múlva 3-szor annyi gépharisnya takács élt meg foglalkozásából tisztességesen, mint amennyi kézi munkás azelőtt létezett.

De viszont megengedhetlen, szeretetlen, sőt becsstelen dolog tudásunkkal vagy tőke erőnkkel oly módon élni, hogy ezáltal szaktársainkat ipari versenyzésük abbahagyására kényszerítve, az ő termelő berendezéseiket olcsó áron magunkhoz ragadjuk; vagy termelésüket megszüntetve, a piacon magunknak egyedáruságot teremtsünk és ekként a fogyasztó közönséget szipolyozzuk.

A termelő, ki tőkeerejére támaszkodva, annyira lenyomja az árakat, hogy már nem dolgozik tisztességes polgári haszonnal, hanem gyártmányára reáfizet, azért, mert más, gyöngébb, vagyoniilag kevésbé kitartó elemeket a termelés abbahagyására akar kényszeríteni, büntetésre és megvetésre méltó, rossz ember és rossz polgár. Hozzá hasonló az is, aki ügyességét, tudását, tőke erejét nem javak termelésére, hanem arra használja ki, hogy általuk mások kezeiből a létező javakat a saját tulajdonába szerezze meg.

A „BÁCSKA“ TÁRCAJA.

Isten nevében.

Virágkora multán
Rózsa hervadoz.
Még álma se volt tán
S kis lány — sorvadoz.

Éltél. Isten rendje
Rózsa, hogy lehullj,
És te, szüzi zsenge
Bimbó el ne mülj!

Isten rendjét sérti
A kora halál.
Szívünk meg nem érti
S vigaszt nem talál.

Mikor ellened
Küzdeni merész:
Isten nevében
Nagy az emberész. **Kozma Andor.**

A b o r.

Írta: **Tórr Antal.**

Ha olyan helyen járok, ahol aranyezredek mosolyognak le a szőlőhegyekről,

mindig úgy tűnik föl előttem, mintha még most is hallanám a sárga rigó fittyét, pedig régen volt az, mikor még nekem is furulyázott a rigó, meghuzván magát egy vén diófa lombátorában.

A nagyapámnak már olyan hosszú, szép fehér szakállá volt akkor, amikor én még kis iskolásfiú voltam, hogy bátran beillett volna szét. Péternek, nemcsak a hosszú, ősz szakállá miatt, hanem azért is, mert nagyon szerette magánál tartani a „menyország“ kulcsát. Ez a menyország azonban csak egy szőlőházból állott a domb tetején. Ennek a kulcsát hordta mindig a mellénye zsebében. Mert hát az öreg éppen nem vetette meg a jó bort. A szép asszonyokkal már kevesebbet törődött, mivel nagyon bántotta őt a köszvény. De meg eleget is huncutkodott köztük, amikor még vitézül forgathatta a szablyát és 48-ban keményen aprította a rácsokat, mivel-hogy be akartak törni Bajába és elhamvasztani a várost, a szép asszonyokat, szép lányokat pedig rabláncra szerették volna fűzni, hogy Rácországba vigyék el „kralicáknak“.

Hanem a daliás magyar vitézek, köztük

a nagyapó is, áthuzták a számításukat, mert a szép asszonyokat, szép leányokat hamarosan szekerre rakták és biztos fedezet alatt vitették Csanádra, Sükösdre, meg egyéb „Eldorádóba“, a hetvenkedő rácsoknak meg úgy odaköptek a „Csicsó“ ágyuval, hogy a foguk is vacogott tőle. Amikor meg a fényes szablyájukat megvillogtatták előttük, úgy elfutottak „Jellasics vitézei“, mint a nyul, mert tudvalévő dolog, hogy az acéltől szikrát hány az ember szemé, ha véletlenül odalapul a koponyájához.

Hát a vitézek, amikor egyéb gond nem terhelte a vállukat, néha átrándultak Csanádra is, Sükösdre is, hogy vigasztalják Baja város „szép virágait“. Öregapám akkor még daliás legény volt, hát szintén gyakran ellátogatott a szép asszonyokhoz, szép lányokhoz egy-pár vigasztaló szóra. Volt köztük komaasszonya, sógorasszonya, keresztlányja, miegyéb, akik úgy csüngtek a nagyapó nyakán, mint az alma a fáján, ha a beszédes ajkairól megeresztette a mézédés szót. Lehet, hogy itt kapta a köszvényét is, ami aztán kinozta egész életében. Ezt nem tudom bizonyosan, de lehet.

Igen híres történelmi példát szolgáltat egy ilyen rossz, becstelen cselekedetre az az eset, mikor a londoni Rótsild a vaterlói csatának kimeneteléről biztos tudomással bírván, a londoni piacon nyilvánosan úgy viselkedett, mintha a csatát az angolok és szövetségeseik veszítették volna el, nem pedig a franciák. És mig nyilvánosan, nagy állampapír eladásokat eszközölven, leverte az árakat, titkon minden papírt összevásárolt. Így az értelmetlen zsebeiből 24 óra alatt több százmillió koronányi vagyont rántott ki és helyezte el saját pénztáráiban.

Hasonló csunya eljárásról beszélnek némely nagy vagyonu földbirtokosnak az Ecsedi láp megszabályozása előtt tett lápföld vásárlásait illetően is. Mikor a szabályozás tervéről mitsem tudó és annak lehetőségéről föl nem világosított, szegény földnéptől a lápot potom pénzen összevásárolták; azután a lápot, még felső ármentes területeknek ártér fejlesztési, jogi és műszaki fikció útján való bevonásával, részben az ugyis óriásit veszített volt lápbirtokos emberek költségére megszabályozták; és így a vételárnál 20—25-ször értékesebbé tették.

Ilyen egyének galádságukat mentetgetni és lelkiismeretüket áztatni azzal az álokoskodással szokták, hogy a közre mindegy az: vajjon a vagyon kevés vagy sok, egyik vagy másik egyén kezében van-e; csak meglegyen valahol. De ha meggondoljuk, hogy egy 50 ezer holdnyi termékeny terület nagy jólétben képes 5 ezer, sőt 10 ezer családot, ehhez képest 300 ezer, sőt 600 ezer egyént eltartani; és hogy ennyi föld népe közt viszont uri rend is, mint: orvos, ügyvéd, patikus, mér-

nők, hivatalnok, bíró, pap, tanító, kereskedő, iparos tiz, sőt huszezer számra megélni képes és hogy ezek mind óriási katonai létszámmal, óriási kereseti és fogyasztási adókkal emelik az állam külső és belső erejét, mig egy-egy nagy uradalom maga körül rendesen legalább embereket illetően lakatlan pusztaságot vagy vadaskertet létesít, ugy nyilvánvaló, hogy hasonló vagyonszerzési módok gyakorlása az állam és társadalom külső erejében is már rettentő pusztításokat okoz; hát még ha meggondoljuk, hogy a szegény ember ilyenképen a közte élő urakat nem tekintheti érdekűsainak és vezérő apáinak, kiket szeretnie és tisztelnie illendő és hasznos kötelesség, hanem rabló fosztogatónak nézi, kik minden gyűlöletére érmesek! Mekkora pusztulás itt az állam és társadalom legfontosabb erejében a kölcsönös bizalomban és szeretetben.

Ne gondoljuk azonban, mintha az ember értelmiségét és tudását szeretetből köteles volna közprédára bocsátani, hogy abból magának mindenki illetéktelen, potya hasznot szerezzen, mint ahogy a varjak és hollók lakmároznak az utszélre dobott dögtetemen. Oh nem! Korántsem!

A föltaláló vagy tudós, vagy szakértő iparos, ki termelő erejét mások vagy a köz rendelkezésére bocsátja, épp oly joggal igényelheti mindenkitől, aki az ő szellem ereje révén haszonhoz jut, ezen haszon egy jelentékeny részét mint igényeli a tőkés vagy birtokos, ki takarékosan őrzött vagyonát másoknak rendelkezésül adja, hogy ezek rajta termelő erejüket kifejtsek, a haszonbért vagy a tőke kamatokat. Az ujonnan feltalált varrógépet — most 60—80 korona — eleinte teljes joggal

adták 800, sőt 1200 korona árért. Bizonyára nagy haszna volt annak birtokából, ily ár mellett is nemcsak a szabónak, hanem viszonylag olcsó áron kitűnő szép kiállítású ruhához jutván, magának a nagyközönségnek is. Ma pedig, bizonyára, alig is lehetnének el a varrógép művészi segítségével.

Természetes dolog, hogy ahol a termelvény előállításában tervező, föltaláló, tőkés, birtokos, és tán egész sereg munkás vesz tevékeny részt a maga erejével, nem könnyű és nem egyszerű az igazságos haszonrészt ki-ki számára megállapítani; mégis bizonyosan létrejön az mindenütt, hol az embereket egymás iránt kölcsönös jóakarat, méltányosság és igazságérzet vezérli.

Természetes dolog, hogy ugy önmagunk, mint polgártársaink szabadságát, vagyis jó, hasznos és okos cselekvés végrehajtásához való korlátlan jogát tisztelnünk kell; tisztelnünk kell mindenféle téren; és tisztelnünk kell akkor is, mikor szabad cselekvése oly javak előállítására irányul, amelyek által nekünk versenyt csinál. A képesítés életbeléptetésének, a szabadság megkorlátozásának törvényeit részint a közérdek védelmének, részint a keresetképeség óvásának állírói alatt szokták egyedáruságokra és kiváltságokra törekvők az emberekre föltukmálni. Az ekként hangzatos jelszavakkal eláztatott, a legsötétebb reakció elveit és intézményeit életbeléptető közönség gyakran nem veszi észre, hogy saját jóléte ellen tör. Pedig a monopólium egyformán káros akár egy egyén, akár egy részvénytársaság, akár egy sok ezer tagból álló testület gyakorolja azt. És vajjon nincs-e nevelésesebb látvány, mint mikor egy Pasztőr, egy Kneipp, egy

Hát az én öreg nagyapám, mikor már kiérdemült vitéz volt, legjobban szerette a szőlőházat. Ott élvezte csak igazán a nyugalmat. Nap-nap után kibandukolt és estefelé hazatért. Sokszor igen jó kedvvel. Mert a kedvének is volt fokozata, aszerint, amint a jó borait kóstolhatta. Igaz, hogy a bácskai ember szemében rossz bor nincs, csak jó, meg jobb, de ha valaki a saját borát issza, mégis csak tudja, hogy melyik a legjobb.

Nyáron, mikor hosszabbak voltak a napok és kellemes pihenőt nyújtott a sűrű lombok alatt a puha homokágy, rendesen engem vitt magával a nagyapám a szőlőbe. Az „apróság” közt én voltam előtte a legkedvesebb. Kint lehevertünk a nagy diófa alatt egy vén subára, amelynek a lelkét már csak a folt tartotta és jóízűt sundítottunk. Tündérialmaim voltak. Öregapám agyát meg bizonyosan a régi dicső csaták emlékei lephetették meg, mert néha-néha nagyot suhintott a karjával jobbra is, balra is, mintha ellenséget aprított volna. És ha felébredtünk az isteni álomból, óh, ha felébredtünk, akkor mohón szívtam magamba a tiszta, friss levegőt és elméláztam a délutáni nap arany

sugaraiban, melyek, mint valami finom csipkefátyolon, ugy szűrődtek át a nagy diófa sűrű, zöld lombsátorán. Az öregapám pedig ilyenkor megtörülte az izzadt homlokát, aztán nagyot huzott a cifra kulacsban.

Hogy jól ízlett neki a boróka, azt abból gyanítottam, mert egy-egy korty után nagyot esettentett a nyelvvel. Aztán, hogy az idő muljék, elkezdett mesélni a nagy „időkről”, öldöklő harcokról, dicsőséges csatákról. Oh, milyen gyönyörűek voltak e mesék! A lelkem örült, a szívem meg hangosan dobogott. Szinte azt képzeltem, hogy magam is már kész vitéz vagyok.

Néha, mikor belemelegedtem, huszárosan elkáromkodta magát és végigtekintett azon az arany érdemkereszten, amely a mellét diszítette. Mintha csak azt akarta volna mondani:

— Látod fiam! Ezt nem adták ingyen!

Az arca ragyogott ilyenkor az örömtől, a piros ajka és a hófehér szakállá meg ugy remegett, mint a nyárfalevél.

Ha kifáradt és elhallgatott néhány perere, rákezdett a sárga rigó az ő melabus nótájára és füttyölt, furulyázott, mintha a lelkét akarta

volna kisírni, a banka meg a közeli nagy körtefán taktust kopácsolott hozzá.

Egy nyári délután egyszer megint kimentünk a szőlőbe. Nagyon meleg volt, hát leheveredtünk a szőlőházban. Ablakot, ajtót kinyitottunk, hogy azon bujkáljon be a szellő. Mire a jó álomból felébredtünk, az ég már nagyon elsötétült. Láttam, hogy nagy, fekete felhők viaskodnak egymással a magasban. Ugy néztek ki a terhes felhők az égen, mintha lomha társzekerek kapaszkodtak volna egymásba. Egyszerre megszólalt az öregapám és azt mondta:

— Nagy zivatar készül!

— Félek — mondtam én.

— Mitől? Hiszen jó helyen vagyunk — bátorított az öreg.

— Hátha nem mehetünk haza?

— Akkor itt hálunk — mondta a nagyapám, aztán letelepedett a faasztalhoz és egyremásra hajtogatta a kulacsot.

Vettem észre, hogy a szemem már nagyon tüzesek lettek, a nyelve meg akadozott, ha valamit szólott. Segíteni azonban nem tudtam,

Schroff istentől fölment orvosok gyógyításainál egy-egy diplomás tökfilkó tája ott a száját, hogy a törvény holt betűjének elég legyen téve. Hát vajjon hol érvényesülhet inkább a pártfogás, a rokoni összeköttetés, sőt a véletlen szerencse inkább, mint a képesítés vizsgázásoknál? És vajjon mi vizsgálja meg az ember tudását igazabban, mintha versenyképes anyagi vagy szellemi javakat bír az emberek fogyasztásának rendelkezésre bocsátani? Lám, Amerikában orvoslás és gyógyszerészet szabad ipart képez és ott nemcsak nem hal meg több ember e miatt, mint Európában, hanem az orvosi tudás némely ágai, különösen a fogászat csakis ott a szabad verseny hatása alatt fejlődött mai tökélyére ki.

Ápoljuk a szent szabadság és a szent tisztesség érzelmeit szívünkben a magunk javára és a közjóra.

Timon Zoltán.

H i r e k.

Anyakönyvi kinevezések. A belügyminiszter a szépligeti anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetővé Benyács Simon jegyzőt, a bácsfeketehegyi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetőhelyettesé Pál István segédjegyzőt nevezte ki.

Helyettesítés. Mezey Imre ujvidéki járási főszolgabíró Rózsa Dezső felsőkaboli jegyzőt a tisztaistvánfalvai jegyzői állásra helyettesítette. — Szemző János titeli főszolgabíró Szaghmeiszter János sajkáslaki jegyzőt Felsőkaholra, Ivencz Frigyes katymári aljegyzőt a sajkáslaki jegyzői állásra helyettesítette.

Uj lapok. A múlt héten indult meg Ujvidéken „Határőr” cím alatt Teleky Arvéd orsz. képviselő vezérlete mellett az orsz. függetlenségi 48-as párt délvidéki hivatalos közlönye. Felelős szerkesztője Mayer József. — Jövő hó elsején „Bácsmezei Függetlenség” cím alatt Zomborban is meg fog jelenni egy új lap, mely a megyei függetlenségi párt hivatalos organuma lesz. A lap felelős szerkesztője Jovánovits József dr. ügyvéd, szerkesztője Kiss Antal hírlapíró, a „Zombor és Vidéke” volt belmunkatársa lesz.

elmenni meg nem mertem. Csak sóhajtoztam, mint afféle gyermek és Istenhez fohászkodtam.

Egyszerre iszonyu vihar kezdett dühöngeni, a fák hatalmas ágai sirtak, ropogtak, aztán nagyot villámlott — döngött az ég és megeredt nyomban a zápor. Jaj volt annak, akit az utjában ért.

Egy negyedóra múlva már pataként ömlött a piszkos, iszapos víz az árkokban, onnan kicsapott az utra és magával ragadott mindent: letört faágakat, kidöntött fákat, hatalmas kődarabokat, sőt a rozoga szőlőházak fedelét is.

Én remegtem és odabujtam a nagyapám mellé. Őt tüzelte a bor, nevette hát csak az én félelmemet is, meg a zivatar makrancoskodását is. Aztán fölállt, hogy kitekintsen. Láttam, hogy a lábai inognak már. Mikor megint leült az asztalhoz, csak nevetett, egyre nevetett rám, de ez a nevetése olyan furcsán tünt föl előttem, mintha a halál vigyorgását láttam volna benne. Most még jobban féltem, még közelebb húzódtam hozzá és hallgattam. Nem mertem szólni.

Az öreg elkezdett dudolgatni valami régi nótát, amelybe hatalmasan belekontrázott

Első adomány az irodalmi társaságnak. A Zomborban július 2-án tartott felszázados iskolatársi találkozás alkalmával Lelbach Péter cservenkai földbirtokos 200 koronát adott valamely meghatározandó jó célra. Az összeg hova fordítására nézve a Vértesi Károly, Frey Imre és Bikár Vazulból álló rendező bizottság kéretett fel, akik e napokban úgy határoztak, hogy az adományozott összegből 100 korona adassék az alakulóban levő Bács-Bodrog megyei irodalmi társaságnak. Ennek az ideiglenes elnöke a társaság céljaira már át is vette az adomány-összeget. Így lett Lelbach Péter az első alapító tag. Vajha a jó példát többen követnék!

Tanítógyűlés. A Bács-Bodrog megyei ev. ref. tanítók rendes évi közgyűlésüket e hó 20-án Ujsóvén tartják meg.

Bakáink érkezése. A cs. és kir. 23-ik gyalogezred legénysége szerdán reggel érkezett haza a megtartott nagygyakorlatokról. — Honvédeink a tegnap reggeli vonattal érkeztek meg Lugos környékéről. A legénység jó kondícióban van.

Szikviz. Annak kellene lennie, de nem az. Valami lehetetlen ízű folyadék: romlott víz. Üdítene kellene s az ember gyomrát rontja el. Az üvegből pezsgve kellene kilövelnie a nyomásra s a helyett mozdulatlan, benn poshad az üvegben. Rázhatod, forgathatod, gombját, billentyűjét nyomkodhatod — hiába „si fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruinae,” hamarabb összeroppan a világ, semhogy üvegházából kilépjen. De mikor az üvegházak oly fantasztikusak, oly secesziósak, oly misztikusak, hogy csupa gyönyörűség a benlakás. Avagy nem elég az, ha díszítik a terített asztalt? A pokoli hőségtől kiszáradt gége nedvesedjék meg, a forróságtól ellankadt idegek frissüljenek fel a csodálatlól, melyet groteszk alakjuk fakaszt! Nyolc-tíz filléért csak nem tetézhetik meg a szikvizgyárosok még üdítő vízzel is a csodálatot! Hiszen akkor még ananászt is kívánnának majd a tetejébe. Hogyis ne! — Közreadtuk ezt a szarkasztikus kifakadást, mert valóban botránnyos, hogy tíz szikvizet üveg közül csak a fele adja le a vizet s az utóbbiak közül is csak egy-kettő egészen. Felhívjuk az illetékes körök figyelmét a lehetetlen állapot szanalására.

Köszönetnyilvánítás. A magyarországi könyvnyomdászok és betűöntők országos szakegyesületének zombori helyi csoportja által folyó hó 10-én rendezett kedélyes estélyen felülfizettek: Netzkó Mariska 1 korona, Makk Gáspár, Stebler Károly 40—40 fillér. — Fogadják ez uton is a nemesszívű adakozók az egyesület hálás köszönetét.

Vakok hangversenye. Egy városból álló zenekar Budapestről hangverseny körúton lévén, városunkat érintve, az ujonnan átalakított „Korzó” kávéházban 3 napig fog hangversenyezni: szeptember 15., 16. és 17-én. Midőn ezt a nagyközönség tudomására hozzuk, megjegyezzük, hogy ezen vak művészek zeneileg a legmagasabb nivón állnak. Városunk közönsége őket meghallgatva, nemcsak szép és nemes célt támogat, hanem kiváló műveltségben is részesül.

Szüreti mulatság. A zombori katolikus legényegylet folyó hó 17-én vasárnap nagy szüreti mulatságot rendez saját helyiségeiben. A mulatság kezdete este 8 órakor.

Rendelet az alkoholizmus ellen. A vallás- és közoktatásügyi miniszter, rendeletet intézett az ifjúsági egyesületekhez, melyben arra szólítja fel, hogy mindenképpen tartsák vissza az ifjúságot a szesz italoktól és koreszmák látogatásától. Az ifjúsági egyesületeknek kötelességévé teszi, hogy az alkoholizmus ellen küzdjenek, egyszersmind meghatározza az eszközöket is, melyek e küzdelmet előmozdíthatják. Ezen eszközök pedig: első sorban a fölvilágosítás, másodsorban a visszatartás, aztán az elrettentés és a példa. Mivel a felvilágosítás a leghatásosabb eszköz, azért elrendeli, hogy az ifjúsági összejöveteleken, lehetőleg minden hónapban egyszer, előadások tartassanak az alkoholizmus veszedelméről. Hogy az ifjúság állandóan érdeklődjék a kérdés iránt, azért minden ifjúsági egyesületnek valamely oly lapot kell megrendelnie, mely az alkoholizmus elleni mozgalom eredményeiről közöl értesítéseket. Az elrettentés és szemléltetés céljából elrendeli az ügyvezető, hogy az iskolák falára olyan szemléltető képek kerüljenek, melyek az alkohol pusztítását mutatják be. Végül pedig kimondja a rendelet, hogy ahol tanítók jutalmazása forog szóban, egyenlő körülmények mellett az a tanító nyerjen jutalmat, aki az alkoholizmus elleni küzdelemben jobban kitűnt.

Az ujvidéki I. kiházasítási kölcsönös segélyegylet a múlt héten következőket vett fel tagokul: Zombor: Wahl Vilma I—IV. csoportba, Predrágovics Karola és Konstantine, Gärtner Mária és Vilma II—III., Bucher Teréz, Kuntits Teréz és Ránay Mária II—III. Ujvidék: Fogarassy Róza, Grnya Julis. Ófutak: Lazarevits Julia. Bácsfeketehegy: Vieser Katalin I—III. — Kifizetve lettek: 450 koronával Scheer Flóra Ujverbász. 300 koronával Mikits Matild Ujvidék. 100 koronával Schleicher Margit és Schnepf Borbála Beska, Galasz Ágnes Bácsföldvár. — Képviselő helyben Ránay Sándor, szeder-u.

az ég döngése. Egyszerre hozzám fordult és azt mondta:

— Fiam, különben döngött, meg villámlott 48-ban, még se haltunk bele!

Aztán megint csak dudolgatta ezt a nótát:

A bajai határon, határon,
Fut a német nyullábon, nyullábon,
Fusson is még lelke tart, lelke tart,
Be ne várja a magyart, a magyart! . . .

Még mindig nagy szemekben hullott az eső, pedig már beesteledett. Kint koromsötét volt, világot kellett hát gyújtani a szőlőházban. Meggyújtottam és az öreg elé tettem az asztalra. Intett a fejével, hogy:

— Jól van!

Beszélni már nem igen tudott, mert nagyon nehéz volt a nyelve. Egyszerre csak föltápáskodott és az ajtó felé mutatott, ami azt jelentette, hogy:

— Megyünk!

— Hová öregapám ebben a csuf időben? — kértem halkán.

— Ha... ha... za... dadogta az öreg.

— Várjunk még egy kicsit — mondtam remegve. De ezt már az öreg nem hallotta. Abban a pillanatban megcsuklottak a lábai

és ő visszahanyatlott a székre. A szemei lecsukódtak, az ajka vonaglott, mintha még mondani akart volna valamit, aztán csendes lett minden. Csak a hatalmas esőcseppek hangos kopogása hallatszott a háztetőről.

Kifutottam a borházból és a nagy sötétségben iramodtam a város felé. A könyeim úgy folytak, mint a zápor. Már majdnem le roskadtam a nagy fáradtságtól a piszkos sárba, mikor valami kocsi nyikorgását hallottam a távolból. Ez új erőt öntött belém. Mindig közelebb és közelebb jutott hozzám. Mikor odaért, jajgatva panaszkodtam el a nagyapám baját. Az ember megszánt, felvett a kocsijára és kihajtott a szőlőbe. Ott ült most is az öreg a széken, keresztbekulcsolt kezekkel, csak a feje csuklott le a szép, fehér szakállára. Befektettük nagyvagyva a szekérbe és vittük haza. Az ég döngése, a villámok cikkázása volt a halotti indulója.

Azt a hőst, aki annyi csatát látott és akit a vad ellenség nem tudott leverni a lábáról, megölte az, aminek soha ellensége nem volt, amit életében mindig szeretett:

a b o r.

A polgármesterek kongresszusát Panesován tegnapelőtt tartották meg az ottani városháza dísztermében. A székesfehérvári polgármestert kivéve valamennyi polgármester részt vett a kongresszuson. Brally Tivadar pozsonyi polgármester, elnök megnyitotta az értekezletet és különösen arra kérte fel kartársait, hogy a tanácskozás folyama alatt tartózkodjanak a politizálástól és foglalkozzanak tisztán a városi ügyekkel. A kongresszus Fekete Nagy Béla pozsonyi h. polgármester javaslatát a városok közigazgatási reformja, különösen a városok törvényalkotása és a városoknak állami közigazgatási feladata végzése körül járó terhektől való kártalanítása tárgyában elfogadták. Elhatározták, hogy a jövő évi kongresszust Kassán fogják megtartani. Délután bankett volt, amely után a polgármesterek megnézték a panesovai kiállítását. Tegnap Belgrádba és Zimonyba rándultak át a vendégek.

Lyceumi nagygyűlés. A zombori szabad Lyceumegyesület ez évi előadási cyclusának megkezdése előtt folyó hó 16-án délután 5 $\frac{1}{2}$ órakor egyesületi helyiségében nagygyűlést tart, melyre az egyesület összes tagjait tisztelettel meghívja az elnökség.

Szüreti mulatság. A zombori általános munkás szakegyesület folyó évi szeptember hó 24-én vasárnap este fél 8 órakor a Szemes-féle vendéglőben dalokkal és műkedvelő előadással egybekötött szüreti mulatságot rendez. Belépti jegy 80 fillér, a pénztárnál váltva 1 kor.

Árterületek osztályozása. A zombor-vidéki lecsapoló társulat a vízjogi törvény 107. §-a értelmében az árterületeknek érdekeltég szerint való osztályozása és a hozzájárulási kulcs megállapítása végett Falcione Gusztáv mint elnök vezetése alatt Garay Sándor, Lollok Alajos, dr. Krónits István és Preininger János társulati tagokból álló ötös bizottságot küldötte ki.

Szerencsétlenség. Ujvidéken egy házbontásnál halálos szerencsétlenség történt. Haberbursz Mátyás építést vezető pallér szigorúan meghagyta Zsikits Száva 16 éves kőmives legénynek, hogy a lebontandó falat ne ássa alá, hanem felülről bontsa le. Dacára az ismételt utasításnak, Zsikits a falat egyszerre akarta ledönteni, azt aláásta, de oly szerencsétlenül, hogy a ledönt fal őt is alá temette. Zsikits néhány másodpernyi kislődés után a romok alatt meghalt.

A magyarországi nemzetiségek gyűlése. Ujvidékről írják: A helybeli szerbség kezdeményezésére nagy népgyűlésre jöttek össze hétfőn a hazai nemzetiségek küldöttei városunkban, hogy kifejezést adjanak álláspontjuknak a jelenlegi politikai viszonyok és az általános választói joggal szemben. A gyűlés, mely a Nikolajevszka templom udvarán folyt le, 11 órakor vette kezdetét s megjelent azon az ország minden részéből mintegy 3-4000 ember. A gyűlés elnökéül közfelkiáltással Csirics Milán helybeli esperes, dr. Manojlovits Vladiszlav szabadkai ügyvéd és Sijaeski Koszta futaki tanító, jegyzőül pedig dr. Manojlovits Jován (Szabadka), Pavkovic György lelkész (Zombor) és Kliczinov Mita tanító (Versec) választatván. Csirics Milán elnök a gyűlést megnyitotta. Miután dr. Novák Aurél országgy. képviselő a román, dr. Krno Milos helybeli ügyvéd pedig a tót nemzetiségek kiküldöttéül előre is hozzájárulásukat fejezik ki küldöik nevében a hozandó határozatokhoz, Tomics Jása szerkesztő lépett mint a tárgysorozat első pontjának — állásfoglalás a jelenlegi politikai viszonyokkal szemben — előadója az emelvényre. Beszédében az Ausztria és Magyarország közötti viszonyt részletesen ismertető és kitérvén az 1848. és 1867. évi eseményekre is, attér a magyarországi nemzetiségek helyzetének fejtegetésére, majd folytatólag az általános ismert nemzetiségi követelményeket fejtegetve végeredményében oda jut, hogy a nemzetiségek nem lehetnek bizalommal sem a kormány, sem a koalíció iránt, beterjeszt ily értelemben egy terjedelmesebb határozati javaslatot is, melyet a gyűlés egyhangulag elfogadott. A következő pont, az általános választói jog előadója dr. Hijijs Brankó hely-

beli ügyvéd volt, ki az általános választói jog megadását minden kikötés, főleg nemcsak a magyarul irni és olvasni tudástól függetlenül kívánja megadni, mert szerinte ezen most érintett kikötés a nemzetiségek választói jogának megrövidítésére szolgálna, előterjeszti ily értelmű határozati javaslatát, melyet dr. Prodanovic Zsivko (Szenttamás), Popovic Pántó lelkész (Petrovosczelló) és Szivacski Gyóka (Szenttamás) hozzászólása után a gyűlés egyhangulag el is fogadott. S ezzel a tárgysorozat ki lévén merítve, elnök a gyűlést körülbelül egy órákor berekesztette.

Leánykufárok. Abból az alkalomból, hogy a budapesti rendőrség elfogott egy Lichtmark nevű new-yorki asszonyt, aki három magyar leányt akart magával vinni Amerikába, ismételtlen figyelmeztetjük olvasóinkat, hogy különösen New-Yorkban erősen virágzik a leányokkal való kereskedés. Magyarországon állandóan csavarog néhány elvetemedett férfi és nő, kik a csinos leányokat azzal az ígrettel csábítják Amerikába, hogy ott mint eselések havonként 100-150 korona bért kapnak. Amikor azonban megérkeznek New-Yorkba, a leányokat kétes házakba helyezik el. — Magános fiatal nő ne menjen ki Amerikába, ha csak nincs New-Yorkban vagy más városban rokona, aki gondjába veszi és utána néz, hogy tisztességes alkalmazáshoz jusson. Még a new-yorki helyközvetítőkkel is óvatosnak kell lenni, mert ezek között is vannak olyanok, kik romlásba viszik a tapasztalatlan magyar leányokat.

Vadorzók között. Frigyes főherceg uradalmában szarvasvadászatra készülnek. Ilyenkor az erdőőrök jóelőre kikémlelik a legszebb szarvasokat. Csakhogy az erdőőrök munkájába bele-belekontárkodnak a monostorszei vadászok is, s ha lehet, le is lövik a főuri vadászoknak szánt nemes vadakat. E hó 7-én Berta János erdővéd is találkozott négy ilyen puskás atyáival. A vadászok ellenállottak; sőt az egyik az erdőőrré reá is lőtt. A lövéseket Berta viszonzta. A megfutamodott sokácok közül egyet mégis nyakon csípett s lefegyverezte. A csendőrség a tetteseket letartóztatta.

Kolera elleni védekezés. Az emberiség legördöklőbb ellensége az ázsiai kolera öltögeti fullánkját. A járvány először Poroszországban lépett fel, ahol sok áldozata volt. Amint a hivatalos lapból értesülünk, ezen veszedelmes járvány már Ausztriában is szedi áldozatait. Poroszország nyugati részében dühög az ázsiai kolera leginkább. Ugy a bel-, mint a külföldi napilapok felhívták a hatóság figyelmét ezen utálatos járvány elleni védekezésre. Az ázsiai kolerának eseteit a Viztula mentén közlekedő orosz tutajosok között hivatalosan is megállapították. Felhívjuk a város polgármesterét, elsősorban pedig a város főkapitányát, aki rövid működése alatt is megmutatta ezen állásra való reátermetségét, hogy tegyenek meg minden óvintézkedést, nehogy ezen félelmetes járvány itt is áldozatokat szedjen. Ellenőrizzék közeget, hogy a köztisztaságra nézve kiadott, illetve kiadandó intézkedéseiket a legpontosabban és lelkiismeretesen fogantassák. Különösen figyelmebe ajánljuk agilis főkapitányunknak a vízfordó köcsik vizsgálatát, mint amelyek e járvány terjesztésének főszekrei lehetnek.

Állatok táplálása. Az általános drágaság szükségessé teszi, hogy háziállataink táplálékánál is a takarékoság legszélső határáig menjünk el, miért is célszerűnek látszik néhány jó dologra felhívni az állattulajdonosok figyelmét. Nagyobb gazdaságokban a konyhahulladékokat nemcsak sertések etetésére lehet értékesíteni, hanem ott, ahol sertések nincsenek, de ahol nagy a személyzet és ennek természetes következményeként a konyhahulladék is tetemes mennyiséget tesz ki, igen célszerű azt vízzel hígítva a lovak etetésénél felhasználni. Még a legrosszabbul táplált sovány, leromlott lovak is rövid idő alatt új erőre kapnak, ha a hulladékot egyenlő mennyiségű vízzel hígítva a szezska közé keverték. Ha a rendkívül elgyengült vén lovak egy ideig az egyes étközések között is kapnak ételmaradék és szezsakeveréket, az

eredmény egyenesen bámulatos. Legjobban szeretik a borsót s egyéb hüvelyes veteményeket, valamint a kifőtt tészta és burgonya maradékot. Arra azonban szigorúan ügyelni kell, hogy az edények mindenkor tisztán legyenek, minden etetés után tisztán ki kell mosni, nehogy az ételmaradék megsavanyodjék. A múlt évben a rendkívül nagy szárazság következtében nemcsak mennyiségben, hanem minőségben is szenvedett az eleség; a széna nemcsak kevés, de szegény is mészsókban, a marhák között ennek következtében gyakori a csontlágylás. Azért különösen a tejelő marhák tulajdonosainak nem ajánlható eléggé, hogy gondoskodjanak elegendő sóról és mésztartalmu ivóvízről. Ugyancsak a nagy szárazságnak tulajdonítható, hogy répát és répalevelet sokkal nagyobb mennyiségben etetnek fel, mint más években, pedig éppen a szárazság következtében a répa és a répalevek sokkal több salétrom- és sósavasavat tartalmaznak, mint egyébkor. Az állatorvos több téhenen konstatait oxalsav mérgezést, de hány eset marad ismeretlenül, hiszen a tüneteket sokszor, sőt legtöbbször u. n. tejláznak tulajdonítják a gazdák. A répalevelet általában, különösen a tejelő tehéneknek adják, mert azt tartják, hogy a tejelválasztást elősegíti, csak hogy sohasem szabad másként adni, mint jóminőségű száraz takarmánnyal elegyítve és fejenként nem többet, mint legfeljebb 20 kilót. Ha valamelyik állaton sósavasmérgezést gyanítató tünetek u. n. kólikaszerű fájdalmak, hasmenés, ökreendezés vagy hányás lépnek fel, az állatorvos megérkezéig lennagfőzet, lennagolaj s más nyálkás ivós jó hatással van, ugyszintén mésztartalmu ivóvíz is. Mindenesetre azonban gondoskodni kell sötét, esendes istállóról a beteg részére. Káros az egészségre még a fagyott gumós növények etetése is, mert azoknak alkotórészei a fagyás és újra felolvasztás által vegyileg megváltoznak s a bomlás-termékek súlyos mérgezési tüneteket idézhetnek elő.

Becsületes tolvaj. A monostorszei községi pénztárt a múlt héten rovan csolták. A bizottság 1000 korona hiányt fedezett fel. Ifj. László György községi pénztáros a hiányt pótolta. Pár nap után az 1000 korona megkerült. A pénztáros állítása szerint az ismeretlen tolvaj visszahozta az összeget s odatette a pénztáros magánlakásának a küszöbére. A vizsgálatot megindították.

Kivándorlási ügynökök ellenőrzése. A bécsi postaigazgatóságnak feltűnt, hogy egy külföldi hajótársaság ottani ügynöke tömegtelen levelet küldözget szerte szét. Miután az a gyanu merült fel, hogy az illető kivándorlásra csábítja az embereket, néhány levelet hatóságilag felbontottak és azokból megállapították, hogy az ügynök tényleg kivándorlás közvetítésével foglalkozik, még pedig Magyarországon. Az ügynök bíróság elé került, a bíróság azonban fölmentette azzal az indoklással, hogy Ausztriában csak az osztrák állampolgárok csábítása tilos. Más állam területén szabad a vásár. (?) Jogi szempontból igaza van a bécsi bíróságnak, de annál a szoros viszonynál fogva, amelyben Ausztria és Magyarország egymáshoz állanak, talán lehetne módját ejteni oly kölcsönös meg egyezésnek, hogy mind a két állam egyformán védekezhessék a kivándorlásra csábítás ellen bármely állam területén fordul is az elő.

Az adai méregkeverők. A moholi bűnügy számai átvezetnek Adára is. Karakás Gábor rendőrvezető a vizsgálat folyamán indokolt gyanut merített Urbán (Mózes) Treszka ellen is. Kutatásai eredményre vezettek. A szalmazsákban talált folyadékokban Bálint Lajos gyógyszerész méregre ismert. A bűnös nőt és a mérget beszállították Zentára, a hol a szabadkai kir. ügyész ejti meg a vizsgálatot; a folyadékot pedig most már illetékes helyen fogják elemezni. A fogoly azt állítja, hogy Pap Pancsától kapta a mérget, az utóbbi természetesen tagadja. A rendőrvezető igen sok névtelen feljelentést kap az ország távoli vidékeiről is, így legutóbb Debrecenből. Sajnos, nem járhat el minden ügyben, már csak azért sem, mert nincs alap, melyből kiadásait fedezze. Ez is kiáltó bizo-

nyitka annak, milyen szükséges volna az állami rendőrség.

Művészet — Irodalom.

Magyar színház Newyorkban.

A múlt hónapban alakult meg Newyorkban „Az első magyar Thalia színház-egyesület” azzal a céllal, hogy egy állandó magyar színház létesítésének egyengesse az útját. Az egyesület tisztviselői lelkes férfiak, akiket a megtartani szokott műkedvelői előadásokról előnyösen ismernek newyorki magyar honfitársaink. Az első előadást szeptember hó 9-én tartották meg óriási közönség jelenlétében. Színré került „A gyimesi vadvirág.” Az új egyesület annál inkább számíthat közművelődési céljának méltatására és a közönség támogatására, mert alapszabályaiban kimondta, hogy minden előadás tiszta jövedelmének 25%-át a létesítendő állandó magyar színház, 20%-át pedig a magyar kórház javára fordítja. Üdvözöljük lelkes honfitársainkat a szép eszméért és kívánjuk, hogy önzetlen, terhes és fáradságos munkájukat a legszebb siker koronázza.

Az Igazság, dr. Pataj Sándor radikális politikai haviszemléjének szeptemberi füzeté tulnyomóan a szocializmussal és különösen a szocialisták által oly erélyvel követelt általános, egyenlő, titkos és községenkinti választói joggal foglalkozik. Tartalmából megemlítjük a következő cikkeket: „Magyar Republika” Pataj Sándortól, „Az utca akarat” G. H.-tól, „A tenger” Földes Imrétől, „A nők választójoga” Bedy Schwimmer Rózsától, „A magyar faj jövője” dr. Thim Józseftől, „Az általános választói jog ligája”, „A szocializmus” Jauréstól, „Radikális politikai és törvénykezési jegyzetek” stb.

A „Vasárnapi Ujság” szeptember hó 10-iki száma 33 képpel jelent meg. Szobrászaink újabb alkotásai közül közli Rudolf trónörökös szobortervét Ligeti Miklóstól, Donáth Gyulának a budai várkertben föllított turul-szobrát s Kiss Ernő 1848-49-iki honvédtábornok szobrának tervét Radnai Bélától. Szépirodalmi olvasmányok: Lampérth Géza és Justh Béla versei, Krudy Gyula „A Gaálók öröksége” című elbeszélése s a „Regénytár” mellékleten Nagy Endre eredeti és Hamlin Gorland angolból fordított regénye (képekkel). További közlemények: Tarkovics József és Mórfly Albin államtitkárok arcképe s életrajza, három kép Roosevelttől Tivadarról s családjáról Krécsey Béla cikkével, Szuk Géza utleírása Japánról, a szerző négy eredeti fényképfelvételével, öt kép Mezőhegyes legszebb lovairól, Pataky László szép népeleti genre-képe, tárcacikk a hétről, csevegés a kongresszusokról, Melka Vincének kisaszszonynapi bucsusokat ábrázoló rajza, besnyői bucsusok képe, dr. Gyomai Zsigmond cikke a magyar büntetőtörvénykönyv 25 éves jubileumáról, Ney Dávid és Maróczy Géza arcképe, Azary Ákos szobrának képe, egy nyári kirándulási kép, két kép a menyházai vasolvasztóról s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, Közintézetek, egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 4 kor., a „Politikai Ujdonságok”-kal és „Világkrónika”-val együtt 6 kor. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.). Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap” a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félve 2 korona 40 fillér.

Az Amatőr kiállítási albuma.

Diszes, műmellékletben és szebbnél-szebb művészies felvételekben gazdag albumot adott ki „Az Amatőr” a most megnyitott nemzetközi kiállítás alkalmából. E szép füzet művészi reprodukciói által a kiállított képek legkitűnőbbjeit mutatja be olvasóinak. Műlapjai és mellékleteinek mindegyike egy-egy értékes kép, mely keretbe helyezve díszére válik bármely szalonnak. Ugy a kiállításnak részletes ismertetése, mint bírálata, továbbá a lap szerkesztőjének, dr. Kohlmann Arturnak ez alkalomból írt művészettörténeti fejtegetése, Georg Fuchs, híres német esztétikusnak „Festészet, fényképezés és kultúra” c. magas nívón álló fejtegetései, Timár Ödönnek, Kolozsmegye levéltárosának az arcképfelvételekről, Raabe Gusztáv Adolfnak „A fényképezés fiziológiája” c. cikke, végül sok más érdekes és tanulságos szakeikk és a bő rovatok minden amatőrnek, műbarátnak, de a nagyközönségnek is élvezetes olvasmányul szolgálnak. Melléklete is van ez albumnak, mely most van sajtó alatt és a nemzetközi kiállításban kitűnő vezetőül szolgál. Főleg pedig röviden megismerteti az egyes fényképezési eljárásokkal a nagyközönséget. A melléklet külön is elárúsítás alá kerül a kiállítás tartama alatt, az Iparművészeti Múzeum előtt. Felhívjuk reá a nagyközönség figyelmét. „Az Amatőr” kiállítási albumát a lap előfizetői ingyen kapják. Megrendelhető „Az Amatőr” kiadóhivatalában. Ára 10 fillér.

S p o r t.

Kerékpárverseny Szabadkán.

A Szabadkai Sport Egyesület jubiláris versenyének kiegészítésül országos kerékpár- és motorversenyt rendezett Szabadkán. A versenyeken legnagyobb részt vidékiek indultak. Megnyitó verseny: első Martiny Aladár és 3-ik Braun Antal a Sz. S. E. tagjai. Motorverseny (10 km.): első Szárits János (Sz. S. E.) 10 perc 14 $\frac{1}{5}$ mp. Automobilverseny: Zombor-Szabadka között (120 km.) első dr. Pertics Kalmán (Sz. S. E.)

Uszóverseny Zentán. A zentai atletikai klub szombaton rendezte nemzetközi uszóversenyét, amelyen azonban külföldiek nem vettek részt, de a fővárosi uszók közül többen leutaztak. A versenyek legérdekesebb száma a 8 kilométeres Tisza-bajnokság volt, amelyet Horváth Elemér a balatoni uszók egyesületének tagja nyert el. A 8000 méter távolságot 2 óra 23 perc és 17 $\frac{1}{5}$ mp. alatt tette meg. Második lett Kerekes Frigyes és harmadik Nagy Sándor a zentai atletikai klub tagjai. Staféta-uszásban (300 yard) első a zentai atletikai klub csapata.

Különfélék.

Mi a borju? Erre a kérdésre talán a szegény baka tudna leghatározottabb választ adni. Ez a kérdés azonban a francia vasutügyi bizottságot is érdekelte. Ők ugyan nem arra voltak kíváncsiak, hogy a „bornyu” mennyire nyomja a katona hátát, hanem az érdekelte őket, hogy meddig borju a borju, helyesebben mondva hány éves koráig borju a borju. A tarifák megállapításánál vált szükségessé ennek a kérdésnek az eldöntése. A tanácskozás alatt feláll Colson államtanácsos és ezeket mondja:

— Uraim, mi már egy óra óta civódunk a borjuszállítás tarifájának megállapítása miatt. Jó volna talán, ha előbb tudnók, mi tulajdonképpen a borju?

A jelenlevők csodálkozva néztek egymásra. Bourrat képviselő közbeveti:

— A borju a tehén fia.

— És a bikáé — toldja meg Bérard.

— Helyes — folytatja Colson. — De melyik az időpont, amikor a borju megszűnik borjunak lenni s ökör vagy tehén lesz belőle? És vajjon hogy döntsék el ezt a kérdést a vasuti hivatalnokok? Kérek szigorubb megkülönböztetést.

Megindult a vita, amelyben különösen Bérard és Colson vettek részt.

— Kedves kollégáim! Kétségkívül a tehén kiesije a borju...

— És a bikáé — okvetetlenkedik Bérard.

Végül megállapodnak abban, hogy a „borju” csak az egy éven aluli, tehát a bikától származó állatra vonatkozik. Idősebb borju már — nem borju. Az orléansi vonalon ezek után tehát pontosan kiállított születési bizonyítvánnyal utazhatnak majd a francia borjuk.

Kutyapápaszem és lósisak.

Két ujdonság, mit nem ártana gazdáinknak is megszívlelni. Berlinben némelyik állatbarát fekete pápaszemmé járattja kutyáját, hogy a vakító napfény meg ne ártson neki. A lovaknak pedig a napsugár égető tüze ellen valósságos védősisakokat tesznek a fejükre. A sisak váza könnyű drótból való, mely vitorlavászonnal van bevonva.

A hang sebessége. Ha egyszer jól megfigyelünk egy zenészóra peckesen lépkedő katonacsapatot, még ha parádézó német ezred is, azt fogjuk észrevenni, hogy a katonák nem lépnek egyszerre, hanem bizonyos váltakozás, hullámlás vehető észre a lépésükön. S ez természetes is. Képzeliük, hogy az a csapat éppen olyan hosszú, a mennyi a hang sebessége, és tegyük föl, hogy minden katona egy másodperc alatt éppen két lépést tesz. Ha a csapat eleje egy bizonyos hangra megindul, a csapat közepe azt a hangot csak fél, a hátulja pedig egy másodperc múlva fogja meghallani, s így egy, illetőleg két lépéssel marad hátra a csapat elejéhez képest. S ez a különbség a három csapatrész között állandó, úgy hogy ugyanabban az időben az első bal, a középsők jobb s a hátulsók ismét bal lábbal lépnek ki. Ilyenförmán az egész csapat egy egész hanghullámot tüntet föl. Ha most a hang sebességét keressük, egyszerűen azt a távolságot kell megmérnünk, melyben a katonák lépése ellenkező s ennek kétszerese adja a kívánt eredményt, a másodpercben a hang által megtett utat. B. H.

Közgazdaság.

Baromfikiállítás. A Szatmármegyei Gazdasági Egyesület f. évi szeptember hó 24-27-én Szatmáron, tenyészdíjazással és tenyész-baromfi vásárral összekötött baromfikiállítást rendez. A bejelentések legkésőbb szeptember 15-éig eszközlendők. Bejelentések, díjak, valamint mindenféle közlendők a Szatmármegyei Gazdasági Egyesület titkári hivatala címére (Szatmár, Verbóci-utca 5. sz.) intézendők. Kiállítandó élő állatok szept. 22-ére, tárgyak szept. 20-ig ugyancsak a fenti címre „kiállítás” jelzéssel küldendők, avagy a kiállítás területére a „Kossuth” kertbe szállítandók. A kiállítás megnyitása a látogatók részére szeptember 24-én reggel 9 óra. Ünnepléses megnyitása 11 órakor.

A magyar vasutak múlt évi üzleteredményei. Magyarország fővasutainak múlt évi üzleteredményei 278,479,697 korona bevétellel zárultak. Ez összegből a kiadásokra 177,492,668 koronát fordítottak. A fölösleg tehát: 100,987,029 korona.

Védekezés a peronoszpóra ellen. A magyar királyi központi kísérleti állomás és ampológiai intézet feladata a szervezeti szabályok értelmében, hogy a gazdaközönséget utmutatókkal lássa el a szőlővédelem tekintetében. Az intézet ebbeli munkásságának eredménye az a füzet, amely a földművelésügyi minisztérium kiadásában jelent meg, s amelyben a peronoszpóra ellen történő védekezés van népszerű módon leírva. Az intézet díjmentesen ad felvilágosítást bárkinek, ha szőlőjében betegséget, bántalmat, visszaesést tapasztal s ezt az intézetnek bejelenti. A földművelésügyi minisztérium mindenkinek megküldi a tanulságos füzetet, ha azt kéri.

HIRDETÉSEK.

2093. szám.

kig. 1905.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Bács-Bodrog vármegye titeli járásához tartozó Sajkásszentiván községében üresedésben levő II-od irnoki állásra az első pályázat eredménytelensége folytán újból pályázatot hirdetek s felhivom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám **f. évi szeptember hó 30-ig** annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkezők figyelembe vétetni nem fognak.

Ezen állás évi javadalmazása 600 korona készpénz.

Titelen, 1905. szeptember 5-én.

Joszimovits Milenkó,

szolgabíró.

2-2

A REKLÁM

Állandó, egyszerű és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az éltető eleme
Hogyan, hol és mikor hirdethető a legsikeresebben, legjobban és legolcsóbban, megtudható az

Általános Tudósító

hirdetési osztályánál

tulajdonos **LEOPOLD GYULA** szerkesztő
BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 54.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pontossággal és olcsón eszközölnek hirdetéseket és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

Költségvetések és tervezetek ingyen!

7764/tkvi 1905. szám

Árverési hirdetemény.

A zombori királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a zombori kereskedelmi és iparbank végrehajtónak Brankov Zsvikóné Mihájlovits Máca végrehajtást szenvedő elleni 1400 korona tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék (és kir. járásbíró) területén levő, Zomborban fekvő, a zombori 5437. számú betétben foglalt 1-6. sor, 20010. hr. 446 □ öl, 20011. hr. 291 □ öl, 20012. hr. 1507 □ öl, 20013. hr. 1232 □ öl, 20014. hr. 1279 □ öl és 20015. hr. 1424 □ öl és 333. ö. i. számú ház ingatlanokra 3300 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az utóajánlati árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1905 évi október hó 25-ik napján délután 3 órakor** a telekkönyvi hatóság árverési helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul eladatni nem fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvények 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Zombor, 1905. évi szeptember hó 9-én.

A kir. törvényszék mint tkvi hatóság.

Radány,

kir. törvényszéki bíró

3-1

Értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy
MALECK ÖDÖN
elhalálása folytán

a könyvkötészetet

az örökösök megbízásából tovább vezetem.

Főtörökvésemmel mindig oda fogok hatni, hogy a nagyérdemű megrendelő közönséget minél pontosabban kielégítek.

Kiváló tisztelettel

Gromilovits András,

üzletvezető, mint zárgondnok. 3-3

4994. szám.

kig. 1905.

Pályázati hirdetemény.

Petróc községben lemondás folytán üresedésbe jött végrehajtói állásra pályázatot hirdetek.

Ezen állás évi 700 kor. készpénz fizetés, havi előleges részletekben a községi pénztárból fizetendő, — és a végrehajtási díjaknak szabályrendeletileg megállapított felerészével van egybekötve.

Felhivom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen okmányolt kérvényeiket alulírott szolgabíróhoz **folyó évi szeptember hó 25-ig** annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkező kérvény figyelembe nem fog vétetni.

A tót nyelv ismerete megkívánatik.

Ujvidék, 1905. szeptember hó 9-én.

Mezey Imre,

főszolgabíró.

2-1

5571/905.

Pályázati hirdetemény.

Tiszaistvánfalva községben elhalálozás folytán megüresedett községi jegyzői állásra ezennel pályázatot hirdetek s felhivom a pályázni óhajtókat, hogy képesítésteiket igazolól szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám **f. évi október hó 8-áig** annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkezőket figyelembe venni nem fogom.

A jegyzői állással járó illetmények a következők:

1. 1200 korona készpénzfizetés.
2. Természetbeni lakás.
3. 1/2 telek földre eső legelőilletmény haszonélvezete, mely után az adót a jegyző fizeti.
4. 6 öl kemény tűzifa.
5. Szabályrendeletileg megállapított magánmunkálati díjak.

Megjegyzem, hogy a német nyelv tudása megkívánatik.

Ujvidék, 1905. évi szeptember hó 12-én.

Mezey Imre,

főszolgabíró.

5-5

Alkalmi vétel.

Pallas nagy lexikon teljes 18 kötete 100 koronáért eladó. — Cim a kiadóhivatalban. 2-2

Kiadó lakások.

3 uri lakás **november hó 1-étől kiadó.** A lakások állanak:

2-2 utcai, 1-1 udvari és 1-1 előszobából, 1-1 konyha, 1-1 éléskamra, 2-2 padlás, 1-1 pince, 1-1 mosókonyha, 1-1 fűskamra és külön mindegyik lakáshoz husfűstőlő, baromfi udvarból. továbbá 10 méter széles és 17 méter hosszú udvarból, mely konyhakertül felhasználható.

Értekezni lehet: **Tomcsányi Aladár** főispáni irnokkal (lakik Vitéz-utca 13C. sz. alatt) a délutáni órákban.

Torontál-bácsi halászléi társulat.

Bérleti hirdetemény.

A „Torontál-bácsi halászléi társulat“ a Törökbecse, Óbecse, Csurog és Bácsföldvár határait elterülő „Halastavat“ mintegy 560 kat. holdnyi területtel, hozzátartozó modernül berendezett circa 20 kat. holdnyi halivadék nevelő telepét és raktáravai vizjoggal; a Ferenc-csatorna u. n. V. számú tartányát és hozzátartozó földterületeket circa 23 kat. hold területtel; a „Halastó“ mentén épült halászmesteri lakot 1 kat. hold udvar és kerttel; a „Halastó“ mentén halóri épületet kettős halóri lakással és 1000 □ öl belsősséggel; Csurog alatt a „Halastó“ mentén fekvő halóri épületet kettős halóri lakással és 1000 □ öl belsősséggel; egy halfogó gátat a kitoroklásnál, valamint a fenti területeken gyakorlandó **halászléi jogot** a partszéleken háló kihúzási joggal **f. évi szeptember hó 29-én délelőtt 10 órakor Törökbecsén** a község háza nagytermében tartandó **nyilvános szóbeli árverésen** folyó évi október hó 1-től számítandó 15 évi időtartamra bérbeadja.

Írásbeli zárt ajánlatok az árverés megkezdése előtt elfogadhatnak és ezeknek tartalmazniuk kell a feltételek megismerésére és elfogadására vonatkozó záradékot. Írásbeli ajánlatok és bánatpénz posta útján is beküldhetők.

Kikiáltási évi bér 8000 kor. Bánatpénz 5000 korona.

Az ajánlatok közül a választási jog a társulati közgyűlést illeti meg, melyről az ajánlattevők azonnal értesítetnek.

A bérszerződés mintája a „Bácsföldvári ármentesítő társulat irodájában“ (Bácsföldvár) megtekinthető, ugyanonnan posta útján megszerezhető, és ugyanott a bértárgyakra vonatkozó esetleg szükséges felvilágosítások nyerhetők.

Megjegyeztetik, hogy a bérleti „Halastó“ a törökbecsei és az óbecsei tiszai, a bácsföldvári ferenc-csatornai hajóállomások; az óbecsei, a bácsföldvári, a csurogi és a törökbecsei vasutállomások közvetlen közelségében fekszik. Friss víz beömléssel és kitűnő minőségű tiszai hal anyaggal bír. A jelenlegi piaci halállománya circa 300 métermázsára van becsülve, legtöbbje süllő és ponty. Ezenkívül elegendő számú halivadék. A halászlé a környéken is kitűnő piacokkal és kelendő árakkal bír.

Törökbecse (Gyöngysziget), 1905. évi augusztus hó 28-án.

Rohonczy Gedeon s. k.,

elnök.

Csemegeszőlő

kapható per 5 kilós kosarakban vidékre is szállítva

Incze Gusztáv
szőlészeti Zomborban.

Telefon sz. 29.

Telefon sz. 29.

Borszőlő per kiló 18 kr.
Chasselas rouge és blanc 20 kr.
Keverten csemegeszőlő 22 kr.
Chasselas Muscat Passatutti, Wray és St. Fiacre 25 kr (szagos szőlőfajok).

Vidékre szállítva, csomagolás és kosárért 30 kr számítatik csupán, szállítólevéllel beleértve. 6-5

KI AKAR LENNI?

egyéves
önkéntes

Mindazon ifjak, kik az előirt iskolákat nem végezték, előkészültségre és foglalkozásukra való tekintet nélkül megszereshetik az

egyéves önkéntesi jogot.

Aki már sor alatt volt, elkésett.

Születési év okvetlen közlendő.

Értesítőt ingyen és bérmentve küld:

LICHTBLAU ALBERT

a katonai előkészítő tanf. igazgatója DEBRECEN.
Az intézet állami felügyelet alatt áll.

3658/1905.

Pályázati hirdetés.

Járásomhoz tartozó Bácsalmás községben a községi képviselőtestületnek f. évi április hó 10-én 9/jkv. 1905. sz. alatt hozott s a vármegyei törvényhatósági bizottság által 13511/659. jkv. 1905. alisp. szám alatt jóváhagyott határozatával rendszeresített II-ik községi orvosi állásra pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. c. 9. §-a, illetve az 1876. évi XIV. t. c. 143. §-a alapján felszerelt kérvényüket hozzám **f. évi október hó 1-ig** nyujtsák be. A később érkezett folyamodványok figyelembe vételni nem fognak.

Ezen állás javadalmazása: a községi pénztárból havi előleges részletekben kiszolgáltató 1200 korona évi fizetés.

Látogatási díj: a) éjjel 1 korona 60 fillér, b) nappal 80 fillér, c) lakásán teljesítendő orvosi megvizsgálásért 40 fillér.

Bácsalmás, 1905. szeptember 7-én.

Szutrély Lipót,
főszolgabíró.

2-2

Gyári raktár villanyvilágítási csillárok és alkatrészekben.

Villanyvilágítási bevezetés,

Villanyos csengők,

Villanyos házitelefonok,

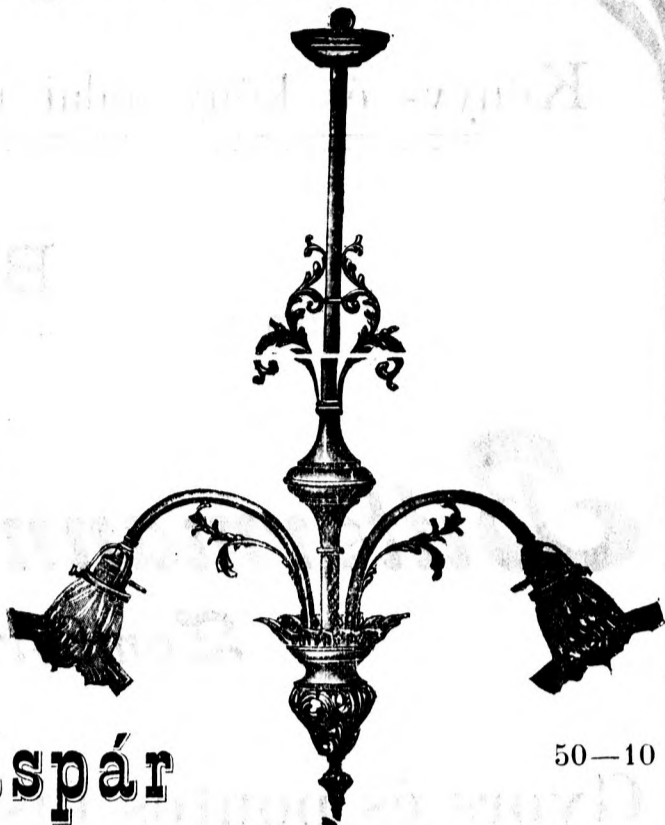
legolcsóbb árak és

legmesszebbmenő

szavatolás mellett:

Teltsch Gáspár

optikai, elektrotechnikai műintézetében **ZOMBOR.**

50-10

KEIL-LAKK

legkifünőbb mázoló-szer puha padló számára.

Keil-féle fehér glazur fénymáz mosdók számára 90 fl.

Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára

Keil-féle arany fénymáz képkereteknek 40 fl.

Keil-féle padlófénymáz 90 fl.

Keil féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

8-5

Weidinger S. és Zs. cgnél Zomborban.

Pályázati hirdetés.

Kerény községben egy ujonnan szervezett német-magyar tannyelvű róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdettek.

Javadalmazása: 1. 800 korona készpénzfizetés; 2. a törvényes ötöd-éves korpótlék.

Ezen állás csak ideiglenes, t. i. míg az apácák elfoglalják a leányoktatást. Pályázhatnak férfiak és nők, kik a német nyelvben teljes jártassággal bírnak. A megválasztott tartozik a kántortanítót de csakis betegsége alatt díjtalanul helyettesíteni, miért is a zenében jártasok előnyben részesülnek. Pályázati határidő **szeptember hó 29.** Az állás október hó 1-én foglalandó el. A kellőleg felszerelt kérvények a kerényi róm. kath. iskolaszékre címezve, Nagyságos és főtisztelendő Mészner István apát-esperes-plébános urhoz Bezdánba (Bács m.) küldendők. 2-1

Kerény, 1905. szeptember 8.

Schauer Ferenc,
r. k. iszkési elnök.

Pevny Domonkos,
r. k. iszkési jegyző.

Szőlővessző!

A világhírű **DELAWARE** adja a legjobb bort!

Oltani, permetezni nem kell!

A szőlészeti kincse.

A phylloxerának ellentáll!!!!

Leírását és árjegyzéket ingyen küldünk bárkinek.

Szőlőoltványok mérsékelt áron kaphatók!

Nagymennyiségű sima és gyökeres

Delaware vessző eladás.

Cím:

Szigyártó és Takáts

szőlőteleptulajdonosok. *—2

Telep: Alsó-Segesd. Központi iroda: Felső-Segesd.
Somogy megye.

Könyv- és könyomdai műintézet.

TELEFONSZÁM : 18.

B Á C S K A

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY KIADÓHIVATALA.

Bittermann Nándor és Fia
Zombor, vármegye palota.

Gyors és pontos kiszolgálás. Méltányos árak.

Folyóiratok, szépirodalmi és szaklapok, tudományos és közgazdasági művek, iskolai értesítők, röpiratok, gyászjelentések, váltók, táblázatok, számlák, levélfejek, névjegyek, eljegyzési és esketési kártyák, sima és dombornyomatu monogrammok, falragaszok, körlevelek, táncvigalmi meghívók, táncrendek, étlapok stb. minden e szakmába vágó munkák magyar, dalmát, szerb és német nyelven készítettnek

csinos és izléses kiállításban.

Papir- és írószerek a bevásárlási áron.

Könyvkötőmunkák

elfogadtatnak és a kiállítási áron szállítatnak.

**Községi nyomtatványokból
 nagy raktár.**